GAZETA KRAKOWSKA

Nro 74.

Z KRAKOWA DNIA 15 WRZESNIA 1816 Roku W NIEDZIELE.

Dnia 11 b. m. obchodzono tu rocznicę Imienin Nayiaśnieyszego Alexandra I. Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego, &c. JW. Wielogłowski, Prezes Kommissyi Woiewództwa Krakowskiego, na czele zgromadzonych Władz Królewsko-Polskich udał się do JW. Miączyńskiego, Pełnomocnego Kommissarza do Organizacyi kraiu wolnego Krakowa, końcem złożenia na ręce iego hołdu nayszczerszych życzeń temu Naydobrotliwszemu Monarsze. Podobne życzenia złożyły także wszelkie w wolnem mieście Krakowie znayduiące się Władze. Poczem całe zgromadzone Grono przybyło do Kościoła Katedralnego na solenną Wotywę i *Te Deum* celebrowane przez JW. JX. Biskupa Dyecezyi Krakowskiey przy liczney Orkiestrze i odśpiewaniu Himnu: *Do Ciebie Boże zanosiem błaganie.* JW. Pełnomocny Kommissarz Miączyński dał w tym dniu wielki obiad. Wieczorem Domy Urzędników Królewskich były oświecone, szczególniey zaś iaśniało Transparentemi ozdobione mieszkanie JW. Prezesa Kommissyi Woiewódzkiey. Władze i Lud kraiu Krakowa dzieliły uczucia swe z poddanemi błogosławionego Monarchy.

Z Warszawy d. 7 Września.

W Imieniu Nayiaśnieyszego

ALEXANDRA I.

Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego &c. &c. &c.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W rozwinięciu Artykułów 83 i 84 Ustawy Konstytucyyney na przełożenie Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, po wysłuchaniu zdań Ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy następuiącą organizacyą Władz administracyynych.

TYTUŁ I.

O Kommissyi Woiewódzkiey i iey Składzie.

Art. 1. Kommissya Woiewódzka iest naczelną Władzą administracyyną w Woiewodztwie. Ogniwem iey pośrednim są Urzędnicy umieszczeni w obwodach, a ostatniem Zwierzchności Mieyskie i Wieyskie. Wykonywa rozkazy wszystkich Kommissyy Rządowych.

Art. 2. Kommissya Woiewódzka składa się:

z Prezesa,
z Pięciu Kommissarzy zasiadaiących,
z Kommissarzów Delegowanych, w liczbie równey obwodom,
z Sekretarza Jeneralnego.

Art. 3. Mieć będzie dodanego Assessora prawnego; niemniey potrzebną liczbę innych Assessorów, tudzież applikantów, i Kancellaryą.

TYTUŁ II.

O Atrybucyach Kommissyi Woiewódzkiey i iey podziale.

Art. 4. Kommissya Woiewódzka za pośrednictwem podwładnych sobie Urzędników podaie do wiadomości, i przywodzi do skutku w obrębie Woiewództwa prawa, urządzenia szczególne, i rozkazy od Kommissyy rządowych wychodzące. Czuwa nad porządkiem wewnętrznym, bezpieczeństwem osobistem mieszkańców, całością własności publiczney i prywatney, oświeceniem publicznem, zgoła nad tem wszystkiem, co w Obrębie Woiewództwa. Naród i Rząd obchodzić może.

Art. 5. Kommissya Woiewódzka utrzymuie ciągłe stosunki z Sądami kraiowemi Ziemskiemi i Grodzkiemi. Znosi się z Kommendantem w Woiewództwie, dla porządnego przeprowadzenia i umieszczenia woysk, tudzież zapobiegania wszelkim sporom i nadużyciom, i iakieby się między woyskowemi, a cywilnemi wydarzyć mogły.

W każdym przypadku takowych sporów lub nadużyciów czyni potrzebny wywód przez śledztwa. Doziera wszelkich Urzędników, i officyalistów publicznych, w obrębie Woiewodztwa swey władzy podległych, i onych środkami prawem przepisanemi do ścisłego pełnienia obowiązków znagla. Rozpoznaie i rozstrzyga skargi i zażalenia. Przedstawia prożby i potrzeby mieszkańców Rządowi.

Art. 6. Kommissya Woiewódzka dzieli się na wydziały następuiące:

1mo Wydział wyznań Religiynych i Oświecenia Narodowego.
2do Wydział Administracyyny.
3tio — Woyskowy,
4to — Skarbowy,
5to — Policyyny.

Art. 7. Do Wydziału wyznań Religiynych, i oświecenia Narodowego należy:

a. Dozór nad funduszami Duchownemi, i Edukacyynemi, nad Szkołami, Konwiktami, i pensyami oboiey płci.
Nad Bibliiotekami, i składami naukowemi, nad Gmachami i Domami czci Religiyney, i Publicznemu oświeceniu poświęconemi.
Nad wpływami do kass Szkolnych.
Nad moralnością, i regularnością pracy Nauczycieli Publicznych.
b. Wizytowanie Szkół.
c. Popisy Publiczne.
d. Wolność wyznań.
e. Wolność druku podług przepisów.

Art. 8. Do Wydziału Administracyynego, należy to wszystko, co się tycze:

a. Podziału Woiewództwa.
b. Wszelkich zgromadzeń politycznych.
c. Gospodarstwa kraiowego.
d. Statystyki.
e. Wszelkiey własności publiczney w Atrybucyach innych wydziałów nieobiętey.
f. Instytutów publicznych.
g. Stowarzyszeń partykularnych.
h. Fabryk, Rękodzieł, Kunsztów, kopalni, Handlu, Rzek, Kanałów, Dróg publicznych, zgoła wszelkiego rodzaiu kommunikacyi.

i. Budownictwa.

k. Dozoru gmachów, i wszelkich Budowli ku ozdobie, i wygodzie publiczney służących.

l. Dozoru nad wykonaniem Urządzeń Pocztowych.

m. Porządku Akt ślubów, chrztów i pogrzebu, oraz tychże Akt rewizyi.

Art. 9. Do wydziału woyskowego należy to wszystko, co się tycze:

a. Opatrywania potrzeb woyska.

b. Zaciągów woyskowych.

c. Urządzenia Milicyi.

d. Składów żywności.

e. Urządzenia przechodów woysk.

f. Rozkwaterowania.

Art. 10. Do Wydziału Skarb: należy:

a. Pobór i Exekucya środkami prawem przepisanemi wszelkich podatków, i wpływów publicznych.

b. Dozór nad kassami tychże poborów, w obrębie Woiewództwa znayduiącemi się, rewizya onych.

c. Dozór nad cłami, Magazynami Solnemi, tabaki, tytuniu, i stępla.

d. Administracya Dóbr, i Lasów Narodowych w Woiewództwie.

e. Rozpoznawanie prozb o allewiiacyą.

Art. 11. Do wydziału Policyi należeć będzie:

a. Zapobieganie wypadkom szkodliwym, bezprawiu, i zgorszeniu publicznemu.

b. Czuwanie nad spokoynością, porządkiem, ochędostwem, i wygodą publiczną, nad nierozszerzaniem się szkodliwych nałogów, iako też nad całością, i zabezpieczeniem Praw własności i wolności osobistey.

c. Wydawanie paszportów, i zaświadczeń.

d. Dozór nad Radą Lekarską, i Urzędnikami zdrowia.

e. Zapobieganie wszelkim zarazom.

f. Administracya szpitalów, Więzień, i domów poprawy.

g. Przestrzeganie iednostayności miar, i wag.

h. Stanowienie taxy pierwszych potrzeb życia, po miastach i miasteczkach.

i. Wzieranie w tandeciarstwo i wexlarstwo.

k. Czuwanie nad Jarmarkami i targami.

l. Zapobieganie żebractwu i próżniactwu.

Art. 12. Kancellarya Kommissyi urządzoną będzie podług powyższych podziałów.

TYTUŁ III.

O szczególnych obowiązkach Członków Kommissyi Woiewódzkiey i sposobie ich mianowania.

Art. 13. Prezes iest Naczelnikiem Kommissyi. Do niego samego należy:

a. Wykonywanie pod osobistą odpowiedzialnością wszelkich Rządowych rozkazów, za pomocą Członków wydziałami zawiaduiących.

b. Kierunek wszelkiego rodzaiu prac w Kommissyi połączonych.

c. Urządzenie i dozór kancellaryi,

d. Przestrzeganie porządku i regularności posiedzeń, sforności i pośpiechu w całey służbie publiczney.

e. Pilnowanie osobiście lub przez wybranych na swoię odpowiedzialność Urzędników, licytacyi, które własności publiczney tyczą się.

f. Utrzymywanie własną ręką listy sprawowania się Członków, dla przesyłania iey corocznie *respective* każdey Kommissyi.

g. Obieżdżanie obwodów, w celu zapewnienia się w mieyscu o sprawowaniu się wszelkiego rodzaiu i stopni pod-

władnych Urzędników, i o dokładności całey administracyi.

h. Prezes przed wykonaniem rozkazów wyższey Władzy, nie może czynić żadnych przełożeń, ani dozwalać, aby przez Kommissyą czynione były; pod naysurowszą odpowiedzialnością za wszelkie opóźnienie i zawód.

i. Prezes w przypadku choroby, lub oddalenia się mianuie na swoie mieysce zastępcę z pomiędzy Członków zasiadaiących w Kommissyi.

Art. 14. Kommissarze zasiadaiący w Kommissyi zawiaduią wydziałami według ninieyszego urządzenia i zaleceń, które im właściwe Kommissye Rządowe na ręce Prezesa prześlą. W wykonywaniu rozkazów Kommissyow Rządowych są zupełnie podległemi Prezesowi, i polecenia iego w tym względzie pod osobistą odpowiedzialnością dopełniać są winni. W wszelkich innego rodzaiu przedmiotach, pracuią oddzielnie nad wystawieniem rzeczy do ich wydziałów należących, i od Prezesa poleconych. Wypracowane na posiedzeniach Kommissyi, koleią liczby lub nagleyszey potrzeby, wnoszą i wspólnie w komplecie stanowią.

Art. 15. Assessor prawny za każdem od Prezesa Kommissyi wezwaniem, obowiązany iest dawać opiniią, z potrzebnemi obiaśnieniami we wszelkich zdarzeniach i materyach, gdzie wzgląd przyzwoity na prawa i formy prawne zachowanym bydź winien. W przypadkach artykułem 5tym przewidzianych, gdzie między woyskowym, a cywilnym zachodzą spory lub nadużycia, powinnością iest Assessora prawnego, czynić wraz z dodanym mu do pomocy innym Assessorem wywody słowne, i śledztwa do należnego wyiaśnienia rzeczy służyć mogące. Gdy wezwanym zostanie na posiedzenie, aby był przytomny roztrząsaniu przedmiotów ninieyszym artykułem obiętych, ma tam głos doradczy, z wolnością podania do protokółu zdania swego celem unikn.enia odpowiedzialności.

Art. 16. Sekretarz jeneralny iest Naczelnikiem kancellaryi, odpowiada za podległych sobie officyalistów, doziera bezpieczeństwa i porządku akt i dokładności w expedycyach. Na posiedzeniach Kommissyi ma głos doradczy.

(*Reszta potem.*)

Z Peterzburga d. 5 Sierpnia d. k.

W niedzielę d. 30 Lipca Cesarz Jegomość dał posłuchanie Hrabiemu de Noailles, Posłowi Francuzkiemu, na którem złożył on list Króla swoiego, uwiadomiaiący o zaślubieniu Xcia Berry; potem Poseł zaproszony był do stołu Jego Cesarskiey Mości.

W. Xiążę Mikołay d. 14 Lipca przeiechał przez Pawłowsk, a dnia 17 o godzinie 10 z rana do Bobrowa, dnia zaś 18 o godzinie 6tey wieczorem przybył do Woronéża, skąd nazaiutrz o godzinie 7mey z rana w dalszą podróż udał się na trakt Kurski.

W Pułtawie z wielką uroczystością i paradą woysk obchodzono rocznicę zwycięztwa Cesarza Piotra W. nad Karolem XII, Królem Szwedzkim, w dniu 27 Czerwca 1709 roku, odniesionego. Obchód zaczął się z wieczora dzień ten poprzedzaiącego, a mieyscem iego była, tak nazwana Mogiła Szwedzka, niedaleko Pułtawy leżąca.

Na ostatnim posiedzeniu Kommitetu Rossyyskiego Towarzystwa Bibliynego (d. 18 Czerwca) między innemi, czytany był list P. Pinkertona, członka tegoż Towarzystwa z Symferopola pisany, w którym uwiadomia o nader szacownym nabytku. U

Żydów Karaitów w miasteczku Dżufet-Kale, w Gub: Taurycktey, zdarzyło się iemu znaleść przewyborne tłumaczenie ksiąg Pisma S. starego testamentu, w ięzyku Tatarskim, literami Hebrayskiemi pisane, a przez nich dotąd używane z textem Hebrayskim. — Tłumaczenie to, którego exemplarz P. Pinkerton kupił i do Petersburga przysłał, po przepisaniu literami Tatarskiemi i przeyrzeniu, przyda się do drukuiącego teraz przez Towarzystwo Nowego Testamentu, w ięzyku Tatarskim, a drukowane będzie w Astrachanii, pod okiem członków kolonii Szkockiey. Przez ten nieoszacowany nabytek, którym Opatrzność raczyła udarować prace i zamiary Towarzystwa będzie one miało u siebie zupełną Biblią w ięzyku Tatarskim, dla udzielenia iey Tatarom. Dyalekt tego tłumaczenia iest ten sam, iakiego używaią Tatarowie Nogayscy, Truchmieńscy, Bucharowie i inni z tegoż pokolenia idący.

W Symferopolu zawiązał się oddział Towarzystwa Bibliynego Rossyyskiego, pod imieniem oddziału Taurycklego; a podobnyż oddział w Odessie, przybrał imie Odeskiego.

Dalszy ciąg urządzenia chłopów Estońskich.

Księga II. Rozdziałów 3. §. 210—379. zawiera *Ustawy policyyne dla Chłopów Estonskich.*

Rozdział I. O *Urzędach Policyynych*, §. 210—250. Ku pomocy policyi Ziemskiey, ustanawiaią się trzy urzędy policyyne: 1 Policyia gminna, w każdey gminie; 2 włościańska, w każdey włosci; 3 sąd parafialny policyyny, w każdey parafii kościelney, albo ieden na dwie parafie z sobą graniczące. Każda z nich doziera porządku i spokoyności w zakreślonym sobie okręgu; czuwa nad regularnością pełnienia przez chłopów powinności względem państwa i gminy; wnosi zebrane podatki; ma dozor nad budowami gminy, kościołów, domów kościelnych i szkolnych, nad opłatą poborów i dopełnieniem powinności, wyznaczonych dla Pastorów, sług kościelnych i nauczycieli; magazynów wieyskich i kass gminnych; czuwa nad utrzymaniem w dobrym stanie dróg i znaków granicznych; nad zatamowaniem zarazy bydła, zachowaniem lasów od pożaru; dopilnuie, ażeby tygodniem przed sieybą owsa i tygodniem przed S. Wawrzyńcem, i natychmiast po zasiewie owsa, pola wszystkie były tak opatrzone, iżby bydłę szkody robić nie mogło; pilnuie, ażeby w gminie nie znaydowali się ludzie bez paszportów, włóczęgi i zbiegi; zmusza do opłaty i wypełnienia, żadnemu sporowi nieuległych, zapisów i obowiązków; naznacza opiekunów dla sierot bez rodzeństwa. Policyią gminną utrzymuie Starosta gminny, i podlega policyi włościańskiey. Policyia gminna może skazać na karę pieniężną do 4ch kilmatów żyta; kary cielesney może naznaczyć od iedney do 40tu pałek; i na dwudniowy areszt.

Policyia *włościańska* przyymie skargi i zażalenia na policyią *gminną*; wydaie paszporty; na 4 dni mogą mieszkańcy oddalać się z gminy swey bez paszportu, po których upłynieniu uważaią się i ogłaszaią za zbiegów. Parobek nie może otrzymać paszportu bez świadectwa od gospodarza. Policyia włościańska ma prawo usuwać, lub zawiesić od sprawowania obowiązków policyynych Starostę, iego pomocnika, &c. Włościańska Policyia porucza się dziedzicowi ziemi. W zdarzeniu, ieżeliby przestąpiła

granice swey władzy, skarga na nią idzie do policyynego sądu parafiialnego. Właściciel ziemi może sprawowanie policyi włościańskiey powierzyć swemu pełnomocnikowi. Ani sam właściciel ziemi, ani iego pełnomocnik, nie może odsyłać chłopów do Policyi Ziemskiey bez wiedzy dwóch Starostów gminnych, albo iednego Starosty i iednego Setnika, albo wybornego. Ziemska policyia może skazać chłopów na karę pieniężną do 8 kilmatów żyta; a na cielesną do 80 pałek po odzieniu, albo do 10ciu wiązek rozgami, każda wiązka po 10 uderzeń bez odzienia, i osadzić w areszcie na 4ry dni. Właściciel ziemi, sprawuiąc władzę policyyną na swey ziemi, za iey nadużycie odpada na czas i wiecznie od tego urzędowania, przez wyrok tylko wyższego Sądu Ziemskiego, czyli Ober-Landgerichtu; w ciągu nawet samego śledzenia tych nadużyć, może bydź uchylonym od sprawowania władzy.

Sąd policyyny parafiialny przyymuie skargi na policyią włościańską i gminną; w zdarzeniach, władzę swą przechodzących, donosi naczelnie zarządzaiącemu guberniią, a winnych urzędników policyi gminney odsyła po ukaranie do policyi ziemskiey. Podlega naczelnie rządzącemu w Guberuii, od niego odbiera rozkazy. Skarga na sąd policyyny parafiialny może bydź podana do główno-rządzącego Guberniią, w 6 niedziel od nastania wyroku. W sądzie tym prezyduie okręgowy Hakenrichter, i zasiadaią dway assessorowie, z grona parafiian wybrani na konwencie parafiialnym.

(*Reszta potem.*)

Z Londynu d. 27 Sierpnia.

Od dawnego iuż czasu rozchodzi się tu pogłoska o rozwodzie w familii Królewskiey, którey nowe zdarzenia uczyniły nieodzownym. Ministrowska gazeta wieczorna the Sun, korzystaiąc z umieszczonego w dzisieyszey ranney gazecie Herald artykułu, że P. Brugham oczekuie w Szwaycaryi na Xiężnę Wallii, (małżonkę Xcia Rejenta) która chce się z nim w ważney bardzo sprawie naradzić, i że podroż tam P. Romilly podobnyż ma cel, przerywa milczenie i mówi: — "Słychać, iż wysoka osoba ma nowe powody do żądania rozwiązania związku małżeńskiego. Nie podaiemy tego za rzecz prawdziwą, i nie chcemy przepowiadać co w tey mierze nastąpić może; lecz zdaie się, iż nie raz będziemy musieli o tym przedmiocie mówić, chociażbyśmy nawet naganę na siebie ściągnęli.,,

Xże Rejent przychodzi do zdrowia, ale bawi ieszcze w Hamptencourt, gdzie odwiedziła go Królowa i iadła z nim obiad. Odwiedził go tamże Xże Leopold Koburski.

Składki na wsparcie ubogich rzemieślników wynoszą iuż około 40,000 f. szt.

Poseł Neapolitański przy naszem dworze, Xże Castelcicala, zaprzecza umieszczoney w Morning-Chronicle wiadomości, iakoby Sycyliia przypadła kiedyś Królewiczowi następcy tronu, a Neapol drugiemu Królewiczowi Leopoldowi.

Powóz Bonapartego i zabranych razem z nim woznicę i służących, oglądała także Królowa z Królewnami w Windsorze. Przeszło 218,000 osób oglądało ten powoz w Londynie.

Rozchodzi się pogłoska, że Algierczykowie zezwolili iuż na wszystkie żądania Angielskiego rządu. Z Gibraltaru zaś donoszą, iż Algier, Tunis i Trybolis czynią przygotowania do dzielney obrony.

Podług doniesień z wewnątrz kraiu dosyć pomyślnie idą tego rocznie żniwa; deszcze nie wiele żytu zaszkodziły.

Jeżeli wierzyć można tuteyszey wieczorney gazecie, 11to letnia dziewczyna dobrego domu w Birmingham, rzuciła się w staw i utonęła za to, iż ona iedna musiała się w szkole ze starey Xiążki uczyć, a wszystkie iey współuczennice dostały nowe.

Podług doniesień z północney Ameryki, w Baltimore oprócz Niemców, Francuzów i Anglików, osiada wiele Hiszpanów.

Jenerał rokoszanów w południowey Ameryce, Bolivar, miał zupełnie bydź w Kumana pobity i życie utracić. Pisma nasze głoszą, że rokoszanie południowey Ameryki ofiarowali tron swoiego kraiu Józefowi Bonapartemu.

W prowincyi Angielskiey Nowa Szkocya w północney Ameryce, którey stolicą iest Halifax, Gubernator tamteyszy P. Sherbrook, rozdał pomiędzy 45 familiy Indyańskich, które 317 dusz liczą, naczenia rolnicze, zasiew i 11,000 morgów lasu, który wycinaią i karczuią. Jest to pierwsza osada dzikich ludzi, która w tey okolicy osiadła.

Z Paryża d. 27 Sierpnia.

Onegday w dniu S. Ludwika imieniny naszego Monarchy obchodzone tu były z naywiększą uroczystością. Cały Paryż był w radosnem poruszeniu. Gdy poprzedzaiącego wieczora 50 z dział wystrzałów zapowiedziały nazaiutrzną uroczystość, zostały sklepy pozamykane, i lud biegł do Tuilleries dla wyrażenia Królowi swey radości. Pomiędzy mnóstwem widzieć można było wiele matek trzymaiących dzieci na rękach, które miały w rękach kwiaty dla złożenia ich Królowi. W wielu mieyscach wystawione były popiersia Królewskie. Na rynku zbożowym przekupki wystawiły z worów mąki ołtarz i tańczyły przed nim przy mnóstwie widzów aż do późney nocy. Grenadyerowie trzymaiący straż w Tuilleries podali Królowi bukiet, który J. K. Mość łaskawie przyiął. Na domu, w którym wielu mieszka Anglików zawieszony był napis: "Boże zachoway Króla!,, Nazaiutrz dnia 25 nastąpiło znowu 50 z dział wystrzałów. Chorągwie liliiowe powiewały z wielu okien. Mieszkanie Kupcowey modnych towarów, P. Guerin, było szczególniey białemi draperyami z złotemi franzlami, kwiatami, &c. gustownie przybrane. W wielu okolicach wystawione było na podstawach i ołtarzach pięknie przybranych popiersie Królewskie. O godzinie 10 ciało municypalne poiechało w 20 iednakowych powozach z ratusza do Tuilleries, dla złożenia Królowi swoiego hołdu. Wszystkie kraiowe władze złożyły mu także swoie uszanowania. Po mszy pokazał się Król w swoią familiią na balkonie, i z rozrzewnieniem okazał swoię radość z przywiązania do niego ludu. Gdy zagraniczni posłowie składali Królowi swoie życzenia, mówił do niego Poseł Sardyński. Król i Xiążęta krwi mieli na sobie dnia tego order S. Ludwika. Pomiędzy przedmieściami celowało radością przedmieście S. Antoniego. Biało ubrane dziewczęta niosły z tego i innych przedmieść kwiatami przybrane popiersia Królewskie do Tuilleries. — Z pod Tuilleries udał się lud na Elizeyskie pola, gdzie były wszelkiego rodzaiu zabawy. O godz: 6 Pani Blanchard wzniosła się trzymaiąc w ręku białą chorągiewkę w balonie na powietrze; o 9tey spalony został wspaniały faierwerk. Naypięknieysza pogoda towarzyszyła tey uroczystości. Okolice Paryża z podobnąż radością obchodziły imieniny swoiego Monarchy. Gdy municypalność tuteysza składała Królowi swoie życzenia, rzekł Monarcha do niey:

iż miło Oycu odbierać życzenia od swoich dzieci, a zwłaszcza naystarszych. Pomiędzy cudzoziemcami, którzy tego dnia byli u Króla, znaydował się także Xże Wellington. Ubodzy Paryzcy i chorzy otrzymali tego dnia żywność i pieniężne wsparcie.

Uważaią, iż Xże Talleyrand często odwiedza Xiążęta Królewskie i dobrze od nich iest przyymowany. Mówią, iż nie zadługo znowu z Paryża wyiedzie.

Austryacki Poseł, Jen. Baron Vincent, oddał wczoray Królowi list od swoiego Monarchy, zawieraiący odpowiedź na doniesienie o zaślubieniu Xcia Berry.

Stoiące w departamencie Ardenow woyska Rossyyskie dopomogły z własney ochoty swoiemi sprzężaiami zwozić z pól zboże, które dosyć obficie się tam urodziło.

Minister skarbowy, Hr. Corvetto, powrócił tu od wód z Bourbonne.

Xiąże Wellington wyiedzie w przyszłym tygodniu do Cambray.

Dziś wyieżdżaią Xiążęta i Xiężniczki familii Królewskiey do Compiegne. Xże Kondeusz odiechał wczoray napowrot do Chantylly. — Król zaszczycić ma niedługo 4 wielkie tuteysze teatry swoią obecnością.

Sprawy kościoła Francuzkiego układane są w Rzymie i maią bydź niezadługo z zaspokoieniem obu stron ukończone.

W zbroiowni w Tulus znaleziono zapalony lunt, i uwięziono osoby, na które padło podeyrzenie.

Z Bruxelli d. 29 Sierpnia.

Do niepewnych wieści należy, iakoby Francya wystawiała korpus woyska dla Hiszpanii do południowey Ameryki.

Względem osadzenia twierdzy związku Niemieckiego Luxemburga dopiero seym Niemiecki ma postanowić. Mówią iednak, iż osada iey składać się ma w 3ciey części z Prusaków, w 2giey 3ciey z Niderlandczyków, a w ostatniey 3ciey z Niemców.

Przybył tu Rossyyski Jenerał Xiąże Wittgenstein i obeyrzał poboiowisko pod Waterloo.

Z Leodyum d. 26 Sierpnia.

Były Francuzki Pułkownik Latapie, który dawniey był w Bruxelli aresztowany i do Akwisgranu odesłany, ztamtąd uciekł, poźniey był złapany i znowu do Akwisgranu odesłany, przyprowadzony tu dnia 24 b. m. został, i miał bydź władzom Francuzkiem oddany; lecz powiodło mu się ieszcze raz uciec żandarmom, którzy go pod czarnym orłem pilnowali.

Od brzegow Menu d. 1 Września.

Gazeta Stuttgardska pod d. 29 Sierpnia zawiera następuiący urzędowy artykuł: "Gdy N. Cesarz Rossyyski wezwał N. Króla naszego, ażeby do zawartego w Paryżu d. 14/26 Września 1815 Świętego Przymierza przystąpił, przeto podpisał J. K. Mość d. 18 b. m. akt przystąpienia do tego związku i takowy nadzwyczaynemu przy naszem Dworze upoważnionemu Rossyyskiemu Posłowi, Hr. Gołowkinowi oddać rozkazał."

Podług wyszłego niedawno pisma znayduie się w Europie 13 m ll. żydow.

W. Xże Badeński zakłada swoich poddanych z powodu powszechney drogości zboża znacznemi summami. Sam powiat Lorrach otrzymał 10.000 zł. r.

Były poseł Angielski w Szwaycaryi P. Wickham ożenił się przed wyiazdem ztamtąd z córką Genewskiego Professora matematyki P. Bertranda.

Twierdza Königstein w Saxonii iest ciągle od powrotu Króla naprawiana.

Podług doniesień z Doberanu przybył tam Pruski Kanclerz Xże Hardenberg 20 Sierpnia, a Xże Blücher udać się ma ztamtąd na kilka dni do Hamburga.

Rossyyski tayny Radca Alopeus przybył d. 28 Sierpnia z Berlina do Frankfortu.

DODATEK
DO Nro 74.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 15. WRZESNIA 1816 Roku W NIEDZIELĘ

Z Hagi d. 31 Sierpnia.

Dziś oczekiwany iest nasz Królewicz następca tronu z swoią małżonką w domu na Busz, gdzie uzbroieni obywatele nasi czynić mu będą honory. W środę nastąpi uroczysty iego wiazd do stolicy tuteyszey, a uroczystości z tego powodu trwać będą do 11 Września.

Podczas obchodu imienin Królewskich trafiło się w Gandawie nieszczęście, że iedno działo pękło, przez co dwóch artylerzystów utraciło ręce.

W Belgii dosyć obfity iest tego roku urodzay zboża.

Z Madrytu d. 15 Sierpnia.

D. 12 b. m. powrocił Król w towarzystwie swoiego stryia, Xcia Don Antonio, i brata Don Carlos, z podroży swoiey do tuteyszey stolicy. Piękna osada Madrycka stanęła dwiema szeregami od bramy Alcala aż do pałacu, a mieszkańcy przyięli J. K. Mość z nay większą radością.

Baron Zuylen van Nyevelt, poseł Króla Niderlandskiego, miał w Gwadalaxara u Króla wstępną audyencyą.

Były Minister stanu Indyi, Don Lardizabal, osadzony został w twierdzy Pampelonie.

Biskup Kuensy darował Królowi na zastąpienie naynagleyszych potrzeb 1 mill. realow.

Klasztory różnych zakonow w Hiszpanii są prawie iuż iak dawniey przywrocone.

Z Kadyxu płynie nowa wielka 24,000 woyska wynosząca wyprawa do południowey Ameryki, w którey znayduie się batterya rac Kongrewskich. Portugaliia ma tę wyprawę 8000 woyska wspierać.

Z Włoch d. 23 Sierpnia.

Sekretarz stanu Kardynał Consalwi zabronił w imieniu Oyca S. pod d. 7 Sierpnia wywozu zboża i żywności z kraiów kościelnych. — Oyciec S. dał d. 12 b. m. PP. Pawłowi i Józefowi Sebastiani, wysłańcom z Stambułu (zapewne od Katolickiego tamteyszego zgromadzenia) prywatną audyencyą.

Między Stolicą S. i Neapolem zawarta została umowa w celu wytępienia włoczęgów, którzy granice obu kraiów napa-

stuią, i wydawania sobie nawzajem zbiegów.

Angielska flota pod Adm. Exmouth musiała iuż pod Algier przybydź, i huk iey dział, moździerzy i rac palnych odbiie się zapewne w krotce w pismach publicznych. Algierczykowie trzymaią zawsze ieszcze w kaydanach konsula Angielskiego, i nieludzko zamordowali iednego okrętowego Angielskiego kapitana.

Król Hiszpański Ferdynand VII. przysłał Kardynałowi Sekretarz stanu Consalwi wielki krzyż orderu *della Concezione*. Infantka Marya Ludwika, która mieszkała dawniey w iego pałacu, udarowała go brylantami wysadzaną złotą tabakierą, wewnątrz którey znayduie się iey i iey syna wizerunek.

Marya Ludwika Xiężna Parmy przybyła d. 18 b. m. z Liworna do Florencyi, przeciw którey iey Stryy Wielki Xże Toskański do Ambrogiana wyiechał.

P. Pinkney Amerykański poseł miał d. 8 b. m. w Neapolu pierwszą u Króla audyencyą i złożył mu list wierzytelny. Po ukończeniu tam swoiego zlecenia, uda się na poselstwo do Peterzburga.

Wiadomo, iż Król Neapolitański na podziękowanie za szczęśliwy powrót do Neapolu postanowił S. Franciszkowi de Paulo wystawić kościół. Intendenci prowincyonalni dopraszaią się teraz, aby mogli własnym kosztem w kościele tego Patrona wszystkich prowincyy (który podobny ma bydź do kościoła S. Piotra w Rzymie) wystawić kaplice lub ołtarzę i uczynić go Swiątynią narodową. Dwóch Hrabiów odkazało testamentem po 50,000 dukatów na budowę powyższych kaplic.

W Florencyi ukończono budowę nowego teatru i ma bydź na przyszłyj karnawał otworzony.

Z Ankony piszą pod d. 12 Sierpnia, iż rozboynicy morscy pokazuią się coraz w większey liczbie w wodach Włoskich i zuchwalszemi się staią. Napadli niedawno brzegi Sardyńskie, pozabierali mężczyzny i kobiety, i domy popalili.

Z Kolmaru d. 20 Sierpnia.

Z Metz donoszą, iż znany Simon de Brieg wydany został przez Prussaków władzom Francuzkiem. Rozpoczęła się przeciw niemu i Jenerałowi Guillaume, tudzież ich spólnikom sprawa kryminalna. Jeden jak drugi byli hersztami taiemnego spisku podczas powtornego opasania tego miasta, dążącego do wyrznięcia i złupienia naypoczciwszych i nayBogatszych obywateli przezwanych Roialistami. Zamach ich zniszczony został przez roztropność Jen. Miolis, i oni byli do sądu pociągnionemi, lecz ratowali się ucieczką. Wydanie Simona przekonać powinno ziemyślących, iż rząd Francuzki żyie w naylepszem porozumieniu z swoiemi sąsiadami, a zatem buntownicze ich zamachy i korrespondencye nie mogą uyść bezkarnie, chociaż umkną za granicę.

Rozmaite Wiadomości.

Nowoiorskie gazety podaią wartość handlu Angielskiego do osad Hiszpańskich w południowey Ameryce i Mexyku do 20 mill. dolarów rocznie. Gazeta Londynska Morning-Chronicle podaie zaś z reiestrów kupieckich i rządowych następuiący stan handlu do południowey Ameryki w roku przeszłym: Z Anglii prosto do Buenos Ayres wywieziono towaróy za 9 mill dol.; do Chili, Peru i na południowe morze za 5,500,000; do Wenezuela i Kumany z An-

gli i osad za 4,500,000, do Santa-Fe z Jamaiki i Kurasao za 5 mill.; do Portobello i Panama, Guaiaquil, &c. za 8,500,000; do Nicargua, Tampico, Kuby, St. Domingo, Portorico, Margarita, &c. za 4,500,000; ogółem za 42 mill. dolarów. Gdy Buenos-Ayres znaydowało się w ręku Hiszpanów nie potrzebowało iak za 3 mill. płodów Europeyskich, iak ogłosiło się niepodległem, potrzebuie ich za 9 mill. dolarów. "Jakże daleko powiększy się odbyt do Mexyku (dodaie Morning-Chronicle) gdy wolność otworzy nam tamteysze porty! Sprawa nowego świata wymaga całey naszey uwagi, bo skoro Hiszpaniia podbiie znowu swoie osady, tedy ustanie tam nasz handel!"

Minister Baron Stein, otrzymał przez zamianę za dobra w Polsce dobra Kloster-Kappenburg w kraiu Monasterskim.

DONIESIENIA.

Uwiadomia się Prześwietną Publiczność, iż w Krakowie w sklepie pod Nr. 20 w rynku przed Kościołem S. Woyciecha, za pozwoleniem Rządu i pod iego Kontrolą otworzona będzie wielka Loterya na towary iedwabne, bawełniane i galanterye, która na dniu 10tym b. m. Września początek swoy weźmie. Ktokolwiek uczestnikiem tey loteryi bydź chce, zapłaci w monecie srebrney złoty ieden, za który wyciągnie sobie ieden los; i ieżeli wygrał, rzecz wygrana natychmiast doręczoną mu będzie.

Wysoka Kommissya Rządowa obrządków Religiynych i Oświecenia Publicznego roku bieżącego 18 1/7, otwiera nową Szkołę Departamentową w Kielcach Województwie Krakowskiem. Szkoła ta w roku bieżącym będzie złożoną z dwóch Klass III i IV maiących się urządzić podług planu na Szkoły Departamentowe w 1812 wydanego. Na mocy Instrukcyi mi wydaney, ieżeliby dla mieyscowych okoliczności, nie dała się uformować Klassa IV, tedy będą dwa wydziały Klassy III, ieden mniey drugi więcey usposobionych Uczniów. Szkoła ta w roku bieżącym będzie otwartą 15 Września, w następuiących zaś latach stosownie do wewnętrznego Szkół urządzenia, rozpoczynać się będzie Kurs Nauk 1go Września. Wezwany od Wysokiey Kommissyi Oświecenia Publicznego, na Professora z poruczonym tymczasowym Rządem tey Szkoły, donoszę o tem szanownym Obywatelom Województw Krakowskiego i Sandomierskiego, życzącym swych synów umieścić w tey szkole.

X. A. Polelewski, P. S. K.

W skutek uchwały Rady Familiyney w Sądzie Pokoiu i Miasta Krakowa dnia 29 Czerwca 1816 roku odprawioney, przez Wysoki Trybunał tuteyszy I. Instancyi w dniu 26 Lipca tegoż Roku do Nru 173 potwierdzoney. Wóytostwa Rybna zwanego, w Okręgu Miasta Wolnego Krakowa sytuowanego, prawem emphiteutycznym niegdy Józefowi Jaroszewskiemu nadanego, a poźniey przez niegdy Kazimierza Jaroszewskiego posiadanego, teraz zaś do Sukcessorów tegoż mianowicie Ur. Franciszki z Jaroszewskich Dębczyńskiey; Andrzeia, Karola i Wiktoryi Jaroszewskich małoletnich resztuiące lat siedm zaczenaiąc od dnia 24 Czerwca 1817; do dnia 17 Maia roku 1824 onymże służącego, przez publiczną Licytacyą sprzedane zostaną. Przygotowawcza Licytacya przed podpisanym iako do teyże rezolucyą Trybunału Iszey Instancyi Miasta Wolnego Krakowa pod dniem 27 Sierpnia 1816 roku do Nru 775 wypadłą; w Kamienicy przy ulicy S. Jana, pod Nro 466, w dniu 26 Września r. b. 1816 o godzinie 9tey z rana nastąpi, a pierwsze wywołanie rozpocznie się od Summy 28000 zł. pol. w monecie srebrney Courant, za wszystkie lat Siedm ustanowioney. Warunki licytacyi i zbiór objaśnień do tegoż Woytowstwa, w Kancellaryi podpisanego w każdym czasie przeyrzeć można — w Krakowie dnia 29 Sierpnia 1816 roku. *Olearski, Pisarz Akt.*

Karol Kroczkiewicz, Doktor Medycyny i przysięgły praktyczny Okulista Wiedeński, objechawszy na wezwanie kilku Gubernii znakomitą część C. K. kraiów dziedzicznych iako wykonawczy Okulista, przedsięwziął teraz podróż do Peterzburga i zamy-

śla nieiaki czas w Krakowie zabawić. — Ofiaruie zatem ile możności wszelką pomoc swoią wszystkim osobom iakakolwiek bądź niemoc oczu cierpiącym. Szczególniey zaś mogą się te osoby do niego udawać, które cierpią różne, osobliwie długo trwaiące uporczywe zapalenia oczów i powiek; których zapuchłe i zatwardniałe powieki ciągłe bolesne szczypanie sprawuią; które maią czerwone, zaropione oczy; w których oczach znayduią się krew, materya, różne nieprzezroczyste zaciemnienia, plamy, rozmaite błonki, tudzież wrzody z puchliną, czerwonością i bolami połączone. — Równie też mogą się do niego udawać osoby maiące ślepotę we dnie, lub w nocy; wzrok krótki, lub widzące tylko z daleka; tudzież na poł tylko widzące, lub iak przez siatkę albo mgłę, alboli też krzywo lub zyzem patrzące, i rozmaite inne słabości oczu lub wzroku cierpiące. Całkiem ciemne osoby, maiące kataraktę lub też ślepotę amaurosis zwaną, i cierpiące na nią lat kilka, mogą się ze wszelką ufnością udać do niego i wszelkiey podobney pomocy oczekiwać. — Także mogą i ci ślepi doznać od niego pomocy, którzy od urodzenia lub po ospie ociemnieli, gdyż może tym nieszczęśliwym cierpiącym, oprócz użycia zwyczaynych operacyi, przez sztuczne utworzenie źrzenicy wzrok powrócić zdoła. — Mieszka na Stey Anny ulicy w domu W. Kozłowskiego pod Nr. 310 na drugim piętrze. — Zastać go można od 10tey do 11tey godziny z rana, a po południu od 4tey do 5tey. — Dla ubogich chorych ofiaruie wszelką pomoc bezpłatnie od godziny 7mey do 8mey z rana.

Gdy w Miasteczku Nowa Góra w Okręgu Wolnego Miasta Krakowa w Dobrach Krzeszowickich, Jarmarki od kilkudziesiat lat ustałe, teraz przy opiece Rządu znowu zaprowadzonemi bydź maią, i upragnieniem iest Dominii, aby Miasteczko to do lepszego stanu przyprowadzić, przeto Reprezentant Państwa tegoż, wzywa rożnego rodzaiu Rzemieślników i Handlarzy, aby tam chcieli osiaść, oświadcza przy tym, iż także i Starozakonni przyiętemi będą, jgdy się wylegitymuią względem maiątku i zarobku przyzwoitego, wyłącznie szynku trunków. Kto tedy życzyłby sobie w rzeczonym Miasteczku bydź umieszczonym, zechce się do wspomnionego Reprezentanta w Krzeszowicach mieszkaiącego zgłosić, a uzyska wszelką w swoim zamiarze łatwość i pomoc; dodaie się i to że mieszkania są murowane i dogodne. — W Krzeszowicach d. 1go Września 1816.

Dnia 18 Września r. b. od godziny 9tey aż do ukończenia Licytacyi różne ruchomości, iako to, Lustra, Komody, stołki, porcelana, fortepian, miedź i inne tym podobne, tu w Krakowie pod Numerem 677 naywięcey daiącemu za gotową srebrną monetę sprzedane zostaną. Każdy chęć licytowania maiący w spomnionym dniu i mieyscu stawić się zechce. — w Krakowie dnia 14 Września 1816.

Jan Kanty Kowalski, Kom.

Podaie się do publiczney wiadomości, iż w Kamienicy przy ulicy Grodzkiey Nro 198 położoney, Licytacya rzeczy iako to: powozów, zegarów, stolików, krzeseł, naczyń mosiężnych, żelaznych i innych, szorów, chomont i innych sprzętów zaprzęgowych, na dniu 18 Września r. b. za gotowe pieniądze, począwszy z rana od godziny 9tey aż do zupełnego wyprzedania odbywać się będzie. — w Krakowie dnia 10 Września 1816 roku.

Fl. Choynacki, P. A. W. R.

Józef Gołek od Dozoru Szkolnego Departamentu Krakowskiego ieszcze w roku 1812 upoważniony do otwarcia Pensyi męzkiey, załacza do dawnieyszych ogłoszeń swoich i Rezolucyą na swoy proiekt względem Edukacyi od Naywyższey Kommissyi Organizacyyney w tych słowach otrzymaną: Działo się na Sessyi dnia 16 Sierpnia roku 1816: Kommissya Organizacyyna przez trzy Nayiaśnieysze Dwory ustanowiona na przedstawiony sobie proiekt do urządzenia Pensyow Edukacyynych przez W. Józefa Gołek Nauczyciela Prywatnego oświadcza: iż uznaie z ukontentowaniem w nim gorliwość starannego o dobro publiczne Męża.

Swéerts - Spork, tymczasowy Prezes
Borowski, Se